

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI**

JAHON ADABIYOTI VA QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK KAFEDRASI

**“XAMSA, EPOS, ROMAN:
NAVOIY VA RABLE”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-nazariy konferensiya materiallari

2026-yil, 23-aprel

Toshkent

“Firdavs-Shoh nashriyoti”

2026

XAMSA, EPOS, ROMAN: NAVOIY VA RABLE

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN
ALISHER NAVA'I TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE
DEPARTMENT OF WORLD LITERATURE AND COMPARATIVE
LITERATURE

Proceedings of the international scientific-theoretical conference titled

**“KHAMSA, EPOS, NOVEL:
NAVOIY AND RABELAIS”**

April 23, 2026

**TASHKENT
“FIRDAVS-SHOH NASHRIYOTI”
2026**

Manzar ABDULXAYROV,

filologiya fanlari doktori, professor
(ToshDO'TAU, O'zbekiston)

NAVOIY VA RABLE IJODIDA SUVRAT VA SIYRAT MUNOSABATINING QIYOSIY-TIPOLOGIK TAHLILI

Annotatsiya. Maqolada Alisher Navoiy va Rable ijodida “suvrat” va “siyrat” kategoriyalarining badiiy-falsafiy talqini qiyosiy-tipologik asosda tahlil etiladi. Tadqiqotda ulug' shoir asarlaridagi zohir va botin munosabati tasavvufiy ta'limot nuqtai nazaridan, shuningdek, G'arb adabiy-nazariy qarashlari, xususan, Rable asarlarida inson tabiatiga doir konsepsiyalar bilan qiyosiy jihatdan yoritiladi. Shu bilan birga, g'azallar va “Xamsa” dostonlari misolida suvrat orqali siyratni ifoda etish tamoyili hamda komil inson g'oyasining badiiy ifodasi atroflicha tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: suvrat, siyrat, kategoriya, badiiy-falsafiy, obraz, talqin, tahlil, tadqiq.

Abstract. This article offers a comparative-typological analysis of the artistic and philosophical interpretation of the categories of “form” (suvrat) and “essence” (siyrat) in the works of Alisher Navoi and François Rabelais. The study examines the relationship between the external and the internal (appearance and inner reality) in Navoi's writings from the perspective of Sufi doctrine, while also interpreting it in comparison with Western literary-theoretical approaches, particularly the concepts of human nature reflected in Rabelais's works. Furthermore, drawing on examples from Navoi's ghazals and the epics of the Khamsa, the article analyzes the principle of expressing inner essence through outward form, as well as the artistic representation of the ideal (perfect) human being.

Keywords: form, inner nature, category, artistic and philosophical, image, interpretation, analysis, research.

O'zbek mumtoz adabiyotda suvrat va siyrat munosabati ko'p hollarda ramziy-obrazli shaklda ifoda etiladi. Go'zallik tasviri orqali ma'naviy kamolot, ishq orqali ilohiy haqiqat, yor obrazi orqali esa Haqqa intilish g'oyalari badiiy talqin qilinadi. Ayniqsa, tasavvufiy she'riyatda yorning “jamoli” zohiriy go'zallik emas, balki ilohiy nurning timsoli sifatida talqin etiladi. Shu ma'noda, suvrat – ma'noni ifoda etuvchi ramz, siyrat esa uning haqiqiy mohiyati sifatida namoyon bo'ladi. Bu an'ana turkiy mumtoz adabiyotda, xususan, Alisher Navoiy ijodida yanada takomillashgan holda namoyon bo'ladi. Navoiy badiiy tizimida suvrat va siyrat o'rtasidagi munosabat nafaqat estetik, balki chuqur falsafiy va axloqiy mazmun kasb etib, inson kamoloti masalasini yoritishda markaziy konsepsiyaga aylangan.

Alisher Navoiy asarlarida suvrat ko'pincha zohiriy shakl, muvaqqat go'zallik yoki ramziy vosita sifatida namoyon bo'lsa, siyrat insonning haqiqiy mohiyatini,

uning ma'naviy qadrini belgilaydigan asosiy omil sifatida talqin qilinadi. Bu esa shoir ijodida zohir va botin, shakl va mazmun uyg'unligini ta'minlovchi muhim estetik tamoyil sifatida namoyon bo'ladi. Holbuki, Alisher Navoiy merosida suvrat va siyrat munosabati nafaqat badiiy ifoda vositasi, balki inson kamoloti, axloqiy tarbiya va ma'naviy yetuklikni anglatuvchi muhim falsafiy konsepsiya sifatida shakllangan.

Suvrat va siyrat tushunchalari islom falsafasi, tasavvuf ta'limoti hamda mumtoz Sharq adabiyotida o'zaro uzviy bog'liq bo'lgan fundamental kategoriyalardan hisoblanadi [1:45–47]. “Suvrat” insonning tashqi ko'rinishi, jismoniy qiyofasi va moddiy shaklini anglatadi, “siyrat” uning ichki dunyosi, axloqiy fazilatlarini va ma'naviy mohiyatini ifoda etadi. Bu ikki tushuncha inson tabiatidagi zohiriy va botiniy jihatlarning dialektik birligini aks ettiradi.

Islom ta'limotida insonning tashqi ko'rinishi (suvrat) emas, balki uning ichki dunyosi (siyrat) ustuvor ahamiyat kasb etadi. Bu g'oya Payg'ambarimiz Muhammad (s.a.v.)ning quyidagi hadisida aniq ifoda etilgan: “Alloh taolo sizlarning suvratlaringizga va mol-dunyolaringizga qaramaydi, balki qalblaringiz va amallaringizga qaraydi”. Mazkur hadis tasavvufiy ta'limotda zohir va botin munosabatining nazariy asosini tashkil etadi [2:120–121]. Bu yerda “qalb” tushunchasi insonning botiniy dunyosi, ya'ni siyrati bilan uyg'un ma'noda qo'llangan. Tasavvufiy adabiyotlarda esa suvrat va siyrat munosabati “zohir” va “botin” dixotomiyasi orqali izohlanadi. Zohir – hissiy idrok orqali qabul qilinadigan tashqi olam va shakllar majmuasi bo'lsa, botin – ma'no, haqiqat va ilohiy sirlar mujassam bo'lgan ichki olamdir. So'fiy mutafakkirlardan biri sifatida tanilgan Imom G'azzoliy inson mohiyatini izohlar ekan, uning tashqi ko'rinishi emas, balki qalbiy pokligi va ma'naviy holati asosiy mezon ekanini alohida ta'kidlaydi. Uning fikricha, “qalb – inson haqiqati, tan esa uning vositasidir” [3: 25–27]. Bu qarash siyratning suvratdan ustun qo'yilishini nazariy jihatdan asoslaydi. Shuningdek, tasavvufda “tazkiya” (nafsni poklash) va “tasfiya” (qalbni soflash) kabi tushunchalar insonning siyratini kamolga yetkazishga qaratilgan bo'lib, ular orqali inson

haqiqatga yaqinlashadi. Bu jarayonda suvrat ikkinchi darajali, vositaviy ahamiyat kasb etadi. Masalan, Jaloliddin Rumiy o‘z “Masnaviy”sida zohiriy ko‘rinishning aldamchi ekanini ta’kidlab, shunday deydi:

*Bu olam – suratdir, ma’nosi bor,
Ma’noni bilmasang, surat ne kor?[4: 78].*

Ya’ni, har qanday suvrat ko‘z bilan ko‘rinadi, ammo uning ma’nosini faqat qalb bilan idrok etgan insongina anglay oladi. Bu o‘rinda ham siyrat – ma’no, suvrat esa uning zohiriy ko‘rinishi sifatida talqin qilingan

Farididdin Attorning “Mantiq ut-tayr” asarida ham ushbu g‘oya markaziy o‘rin tutadi. Unda qushlar sayohati orqali insonning botiniy kamolotga erishish jarayoni tasvirlanadi. Attor insonni tashqi shaklga berilmaslikka chaqirib, ma’naviy safarni ustun qo‘yadi. Bu jarayon “suratdan siyratga”, “majozdan haqiqatga” o‘tish yo‘li sifatida talqin qilinadi. Ushbu tasavvufiy an’ana Alisher Navoiy ijodida yuksak badiiy va falsafiy kamolot darajasiga ko‘tariladi. Navoiy insonning haqiqiy qiymati uning botiniy mohiyati, ya’ni siyrati bilan belgilanishini ko‘plab asarlarida ta’kidlaydi. Jumladan, u quyidagi mashhur baytida insonlik mezonini aniq belgilaydi:

*Siyratki go‘zal ersa, ne hojat jamolg‘a,
Kim, ma’nig‘a zeb berur ul husndin a’lo [5:214].*

Bayt mazmunga ko‘ra, agar insonning siyrati (ichki dunyosi, axloqi, ma’naviyati) go‘zal bo‘lsa, u holda jamol (tashqi ko‘rinish, husn)ga ehtiyoj qolmaydi. Haqiqiy go‘zallik – ma’ni (botin, ruhiy mazmun)ni bezaydigan go‘zallikdir. Bu go‘zallik oddiy husndan ham yuksak (a’lo) hisoblanadi. Zero, “Navoiy ijodida ishq va husn kategoriyalari tasavvufiy ma’rifat yo‘li bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, tashqi go‘zallik botiniy haqiqatning ramziy ifodasidir” [6:145].

*Husn ahlig‘a zohir ila hukm aylamagil,
Kim zohir ila bo‘lmas hargiz botin oshkor [7:256].*

Bu baytda insonning tashqi ko‘rinishi (suvrati) emas, balki uning ichki axloqiy fazilati – boshqalar dardini his eta olish qobiliyati (siyrati) asosiy mezon sifatida

ilgari surilmoqda. Shuningdek, Navoiy g'azallarida yor suvrati orqali botiniy ma'no ifodalanadi. Unda jamol (suvrat) ko'zni maftun etsa-da, uning haqiqiy mohiyati – ma'no (siyrat) ko'ngil orqali anglanishi ta'kidlanmoqda. Demak, suvrat – faqat vosita, siyrat esa maqsad sifatida talqin qilinadi. Yor suvrati tasviri esa markaziy badiiy obrazlardan biri sifatida keng o'rin egallaydi. Biroq bu tasvirlar oddiy estetik go'zallikni ifoda etish bilan cheklanmaydi, balki ko'p hollarda ramziy-irfoniy ma'no kasb etib, ilohiy jamol va ma'naviy kamolotni anglatadi. Tasavvufiy poetika an'analariga muvofiq ravishda, yor jamoli – Haqning zohirdagi tajallisi, ya'ni ilohiy nurning inson idrokiga ko'rinadigan shakli sifatida talqin qilinadi. Shu bois Navoiy zohiriy go'zallikni tasvirlar ekan, uni chuqur botiniy ma'nolar bilan boyitadi va suvrat orqali siyratni anglatishga intiladi. Bu holat shoir g'azallarida quyidagicha ifoda topadi:

Zihi zuhuri jamoling quyosh kibi paydo,

Yuzung quyoshig'a zarroti kavn o'lub shaydo [8:7].

Mazkur baytda jamol (suvrat) ko'z orqali idrok etilsa-da, uning haqiqiy ta'siri ko'ngilga – ya'ni insonning botiniy olamiga qaratilgan. Demak, suvrat bu yerda siyratga olib boruvchi vosita, ma'noni ochuvchi kalit sifatida xizmat qiladi.

Navoiy poetikasida ko'z, yuz, zulf, lab kabi an'anaviy go'zallik atributlari ko'pincha tashqi tasvirdan tashqari ma'naviy-irfoniy mazmunni ifoda etadi. Masalan, "ko'z" – idrok, "zulf" – sir, "lab" – kalom, "jamol" – ilohiy tajalli ramzi sifatida talqin qilinadi. Bu esa shoir ijodida suvrat va siyratning uzviy bog'liq holda berilishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, Navoiy asarlarida tashqi jihatdan go'zal, ammo botinan nuqsonli obrazlar ham tanqid qilinadi. Bu holat orqali shoir zohiriy go'zallikning nisbiy va muvaqqat ekanini, insonning haqiqiy qiymati esa uning siyrati bilan belgilanishini ko'rsatadi. Mutafakkir ijodida yor suvrati – bu faqat tashqi go'zallik tasviri emas, balki ma'naviy kamolot, ilohiy haqiqat va ruhiy yuksalish ramzi sifatida namoyon bo'ladi. Shoir suvrat orqali siyratni ochadi, zohir orqali botinni anglatadi va insonni tashqi ko'rinishdan ma'no sari, shakldan mohiyat

sari yo‘naltiradi. Bu esa uning badiiy tafakkurida suvrat va siyrat munosabatining chuqur falsafiy va irfoniy mazmunga ega ekanini ko‘rsatadi.

Navoiyning “Xamsa” dostonlarida ham mazkur konsepsiya keng va mukammal badiiy tizimda namoyon bo‘ladi. Jumladan, “Farhod va Shirin” dostonida Farhod obrazi nafaqat jismoniy kuch va zohiriy go‘zallik, balki yuksak ma’naviy fazilatlar – sadoqat, mehnatsevarlik, poklik va fidoyilik timsoli sifatida gavdalanadi. Uning muhabbati zohiriy hirs yoki nafsga emas, balki ma’naviy va ruhiy yuksalishga qaratilgan. Shu jihatdan Farhod siyrat ustuvor bo‘lgan ideal inson obrazi sifatida namoyon bo‘ladi. Zero, unda jismoniy mavjudlik (suvrat) emas, balki ruhiy sadoqat va fidoyilik (siyrat) asosiy qadriyat sifatida ilgari surilmoqda. Shuningdek, Navoiy salbiy obrazlar orqali ham tashqi go‘zallikning aldamchi xususiyatini ochib beradi. Zohiran jozibali, ammo ichki jihatdan buzuvchi shaxslar obrazi orqali shoir suvrat va siyrat o‘rtasidagi nomutanosiblikni tanqid qiladi. Bu orqali u insonni zohirga aldanmaslikka, haqiqiy mohiyatni anglashga chaqiradi. Ayni ma’noda, Navoiyning “Xamsa” dostonlarida, ayniqsa “Farhod va Shirin”da suvrat va siyrat munosabati badiiy obrazlar orqali yoritiladi. Farhod obrazi zohiriy kuch va go‘zallik bilan birga yuksak ma’naviy fazilatlar sohibi sifatida tasvirlanadi. Uning muhabbati nafsoniy emas, balki ma’naviy-ruhiy kamolotga qaratilgan. Shu jihatdan Farhod siyrat ustuvor bo‘lgan komil inson timsoli hisoblanadi. Bertels ta’kidlaganidek, Navoiy ijodida ishq va go‘zallik tushunchalari faqat estetik emas, balki chuqur irfoniy mazmunga ega [9:170]. Uning fikricha, Navoiyda go‘zallik “tashqi shakl emas, balki ichki kamolotning badiiy ifodasi” sifatida namoyon bo‘ladi [10:100]. Demak, suvrat mustaqil qiymat emas, balki siyratni ochuvchi vosita vazifasini bajaradi.

Ko‘rinadiki, Alisher Navoiy ijodida suvrat va siyrat munosabatining markaziy falsafiy kategoriya sifatida talqin etilishi jahon adabiyoti kontekstida ham universal ahamiyatga ega bo‘lib, bu holat G‘arb Renessansi adabiyoti, xususan, Fransua Rable ijodida muayyan qiyosiy parallellar bilan namoyon bo‘ladi. Rablening “Gargantua and Pantagruel” asari inson tabiati, uning jismoniy (suvrat) va ma’naviy-intellektual (siyrat) jihatlari o‘rtasidagi murakkab munosabatni badiiy-grotesk shaklda ifoda

etgan muhim manbalardan biridir. Avvalo, Rable poetikasida “grotesk tanasi” konsepsiyasi markaziy o‘rin tutadi. M.M. Baxtin ta’biri bilan aytganda, *birinchidan*, Rable asarlarida inson tanasi haddan tashqari kattalashtirilgan, deformatsiyalangan holda tasvirlanadi, bu esa tashqi shaklning (suvratning) shartli va nisbiy ekanini ko‘rsatishga xizmat qiladi. Ya’ni, Rable uchun suvrat – reallikning mutlaq ifodasi emas, balki uni tanqid qilish va qayta anglash vositasidir. Bu jihatdan qaraganda, Navoiy ijodida suvratning ramziy va vositaviy xarakterga ega bo‘lishi bilan muayyan tipologik o‘xshashlik kuzatiladi.

Ikkinchidan, Rable asarlarida inson kamoloti masalasi ta’lim-tarbiya konsepsiyasi orqali yoritiladi. Gargantyuaning tarbiyasi tasvirida u o‘rta asr sxolastik ta’limini tanqid qilib, formal bilim (zohiriy shakl)ning samarasizligini ko‘rsatadi. Uning o‘rniga Rable gumanistik ta’limni – insonning aqliy, axloqiy va jismoniy jihatdan uyg‘un rivojlanishini ilgari suradi. Masalan, Gargantuya avval “suvratga” yo‘naltirilgan, ya’ni yodlashga asoslangan ta’limni oladi, ammo keyin Ponokrat ta’sirida “siyratga”, ya’ni anglash, tafakkur va ma’naviy o‘sishga asoslangan ta’limga o‘tadi. Bu holat Navoiydagi “zohirdan botinga”, “shakldan mohiyatga” o‘tish g‘oyasi bilan mazmunan hamohangdir.

Uchinchidan, Rable ijodida karnaval madaniyati muhim estetik kategoriya sifatida namoyon bo‘lib, u orqali ijtimoiy va axloqiy me’yorlar qayta ko‘rib chiqiladi. Karnaval muhitida tashqi farqlar (lavozim, maqom, zohiriy ko‘rinish) o‘z ahamiyatini yo‘qotadi va insonning ichki mohiyati, uning tabiiyligi va erkinligi ustuvor ahamiyat kasb etadi. Bu holat, Baxtin ta’kidlaganidek, “ikkinchi dunyo”ni – ya’ni haqiqiy, erkin inson mohiyatini namoyon etadi. Demak, Rableda ham suvrat (ijtimoiy niqob, zohiriy shakl) inkor qilinib, siyrat (insonning haqiqiy tabiati) ilgari suriladi.

To‘rtinchidan, Rable asarlarida tashqi ko‘rinish bilan ichki mohiyat o‘rtasidagi nomutanosiblik ko‘pincha satira va ironiya orqali ochib beriladi. Zohiran “katta”, “qudratli” yoki “bilimli” bo‘lib ko‘ringan personajlar ko‘p hollarda ma’naviy jihatdan nochor yoki ahmoq sifatida tasvirlanadi. Bu orqali Rable inson qadri tashqi

shakl bilan emas, balki ichki sifatlar bilan belgilanishini ko'rsatadi. Bu g'oya Navoiyning: "Zohiring orosta, botin xarob..." kabi baytlari bilan mazmunan mushtarakdir.

Beshinchidan, Rable insonparvarligida inson tabiiy ravishda komillikka intiladigan mavjudot sifatida qaraladi. Unda insonning qadri uning erkin fikrlashi, axloqiy pozitsiyasi va ma'naviy o'sishi bilan belgilanadi. Bu esa tasavvufdagi "insoni komil" konsepsiyasi bilan to'liq bir xil bo'lmasa-da, muayyan parallellikka ega. Navoiyda komil inson – siyrat kamolotiga erishgan shaxs bo'lsa, Rableda komil inson – erkin, bilimli va ma'naviy barkamol shaxsdir. Shu tariqa, Navoiy va Rable ijodini qiyosiy tahlil qilish quyidagi ilmiy xulosalarni berish imkonini beradi: 1) har ikki mutafakkir insonni zohir va botin birligida angelaydi; 2) tashqi ko'rinish (suvrat) shartli va vositaviy xarakterga ega; 3) insonning haqiqiy qadri uning ichki mohiyati (siyrati) bilan belgilanadi; 4) badiiy ifoda usullari turlicha bo'lsa-da (Navoiyda – irfoniy ramz, Rableda – grotesk va karnaval), ularning falsafiy xulosasi mushtarakdir.

Shularga ko'ra, Rable ijodidagi inson tabiatiga doir qarashlar – Navoiy ijodidagi suvrat va siyrat munosabatining universal va umuminsoniy ahamiyatga ega ekanini qiyosiy-tipologik jihatdan asoslab beradi. Bu esa mazkur konsepsiyaning nafaqat Sharq, balki G'arb tafakkurida ham muhim falsafiy kategoriya sifatida shakllanganini ko'rsatadi. Rable asarlarida qahramonlar (Gargantua, Pantagruel) juda ulkan, grotesk shaklda tasvirlanadi. Bu tashqi ko'rinish real go'zallik ideali emas, balki badiiy usul sifatida qo'llanadi. M.M. Baxtin ta'kidlaganidek, Rableda "grotesk tanasi" tashqi shaklning mutlaq emasligini, uning shartlilikini ko'rsatadi: "Grotesk obraz tanani yopiq va mukammal emas, balki ochiq, o'zgaruvchan va jarayondagi holat sifatida tasvirlaydi" [11:26]. Bu o'rinda suvrat (tananing tashqi ko'rinishi) mustaqil qiymat emas, balki ichki mazmunni ochishga xizmat qiluvchi vosita sifatida talqin qilinadi. Shuningdek, Rable "Gargantua" kitobida o'rta asr ta'lim tizimini qattiq tanqid qiladi. Uning mashhur Telema abbatligi ("Abbey of Thélème") g'oyasi insonning ichki kamolotiga asoslanadi: "Do what thou wilt"

(Faqat o'z irodangga ko'ra ish tut [12:159]. Bunda insonning ichki irodasi, axloqiy tanlovi (siyrat) asosiy mezon sifatida qo'yiladi, tashqi qoidalar (suvrat) emas.

Xulosa qilib aytganda, Alisher Navoiy ijodida suvrat va siyrat munosabati chuqur falsafiy va badiiy mazmunga ega. Ulug' shoir asarlarida tashqi go'zallik inkor etilmaydi, ammo u botiniy kamolot bilan uyg'un holda qaraladi. Siyrat esa insonning haqiqiy qiymatini belgilaydigan asosiy omil sifatida talqin etiladi. Navoiy merosidagi mazkur konsepsiya nafaqat adabiy, balki axloqiy-tarbiyaviy jihatdan ham katta ahamiyatga ega bo'lib, inson kamolotini anglashda muhim manba vazifasini bajaradi. Zero, Navoiy ijodida komil inson g'oyasi suvrat va siyrat munosabati orqali chuqur falsafiy-axloqiy mazmunda talqin etilgan bo'lib, unda siyrat inson kamolotining asosiy mezoni sifatida ilgari suriladi. Bu esa shoir ijodining umuminsoniy va abadiy ahamiyatini ta'minlaydi. Qiyosiy tahlillarimiz shuni ko'rsatadiki, Navoiy va Rable ijodida suvrat va siyrat munosabati badiiy-estetik emas, balki chuqur falsafiy-axloqiy mazmunga ega konsepsiyadir. Unda siyrat insonning haqiqiy qiymatini belgilaydigan asosiy mezon sifatida ilgari suriladi, suvrat esa uni ifoda etuvchi vosita sifatida xizmat qiladi.

Adabiyotlar

1. Komilov N. Tasavvuf. – Toshkent: “Ma’naviyat”, 2009. – B. 45–47.
2. Imom an-Navaviy. Sharh Sahih Muslim: Dār Ihyā’ al-Turāth al-‘Arabī. 16-jild. – Beyrut, 1996. – B.120–121.
3. Abu Homid G’azzoliy. Kimyoyi saodat. 1-jild. – Tehron: Nashr-e ‘Elmī, 2011. – B. 25–27.
4. Jaloliddin Rumi. Masnaviy ma’naviy / Tarjimon: Jamol Kamol.1-jild. – T.: “Sharq” nashriyoti, 2010. – B. 78.
5. Alisher Navoiy. Mukammal asarlar to‘plami. 1-jild. – T.: “Fan”, 1987. – B. 214.
6. Komilov N. Tasavvuf. – Toshkent: “Yozuvchi”, 1996. – B. 145.
7. Alisher Navoiy. Mukammal asarlar to‘plami. 3-jild. – T.: “Fan”, 1989. – B. 256.
8. Alisher Navoiy. Mukammal asarlar to‘plami. 4-jild. – T.: “Fan”, 1989. – B. 7.
9. Bertels E.E. *Navoi*. – M.–L.: Izd-vo AN SSSR, 1965. – S. 170.
10. Bertels E. E. *Navoi i Djami*. – M.: Nauka, 1965. – S. 100.
11. Bakhtin M., *Rabelais and His World*, Bloomington: Indiana University Press, 1984 – R. 26.
12. Rabelais F. *Gargantua*, 2006. – R.159.

Дилнавоз Юсупова Алишер Навои и Абдуллатиф Латифий: интерпретация четырёх времён года	104
Айнур Найманбай Рахымберди кызы Духовное созвучие произведений А. Навои и А. Кунанбаева	120
Манзар Абдулхайров Сравнительно-типологический анализ соотношения внешнего и внутреннего облика в творчестве Навои и Рабле	130
Маргуба Абдуллаева Гармония поучения и повествования в «Хайрат ул-аброр»	138
Олмос Хуррамов Использование метафоры в газелях Алишера Навои	144
Комилжон Хамраев Фольклорные традиции в романе «Гаргантюа и Пантагрюэль»	150
Зарина Рахронова Интерпретация войны и мира в творчестве Навои и Рабле	163
Ёркиной Насирдинова Поэтика хамсы и романа у Навои и Рабле	168
Юлдуз Зияева Хронотоп воды в романе «Гаргантюа и Пантагрюэль»	171
Ёркиной Насирдинова Эволюция эпического сознания в литературе Восточного и Западного Возрождения: Алишер Навои и Франсуа Рабле	176
Марвар Шарафутдинова Ренессанс: два зеркала гуманизма — Навои и Рабле	180
Нодира Худойназарова От Средневековья к Возрождению: Навои и Рабле	186

**“XAMSA, EPOS, ROMAN:
NAVOIY VA RABLE”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-nazariy konferensiya materiallari

2026-yil, 23-aprel

Toshkent “Firdavs-Shoh” 2026

Muharrir: **Davron Ulug‘murodov**

Musahhih: **Husniya Jumaboyeva**

Sahifalovchi va dizayner: **Firdavs Jumaboyev**

“Firdavs-Shoh nashriyoti” faoliyat yuritishi uchun
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi
huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi
3996-sonli tomonidan TASDIQNOMA berilgan.

Bosishga ruxsat berildi: 20.04.2026-y.

Bichimi 70x100 ¹/₁₆. Ofset qog‘ozi.

Ofset bosma usulida bosildi.

“Times” garniturasini.

Nashr tabog‘i 46.7. Adadi 100 nusxa.

Original maket “FIRDAVS-SHOH NASHRIYOTI”da tayyorlandi.

Toshkent v., Zangiota tumani, Birodarlik-114- A.

Tel.: 90-372-85-17

<https://t.me/firdavsshohnashriyoti>